

Intervju: Miroslav Lajčák, visoki predstavnik/specijalni predstavnik EU u BiH: “BiH nije talac Kosova”

Dnevni List: Ured Visokog predstavnika je izrazio zabrinutost zbog neusvajanja državnog proračuna. Plašite li se da je ovo možda uvod u dublju političku krizu?

Miroslav Lajčák: Činjenica da proračun ni po drugi puta nije usvojen je svakako loša vijest i, naravno, može usporiti razvoj institucija koje su od ključnog značaja za BiH. Kako stvari sada stoje, realna je procjena da će te institucije biti pod velikim pritiskom da jednogodišnji program provedu u roku od maksimalno devet mjeseci.

Situacija jeste ozbiljna i nadam se da neće doći do toga da proračun ne bude usvojen ni u trećem pokušaju. To bi, sasvim sigurno, poslalo veoma negativnu poruku javnosti Bosne i Hercegovine. Vijeće ministara i Predsjedništvo BiH moraju, u tijesnoj suradnji, iznaći prijedlog koji će konačno biti usvojen u Predsjedništvu i naći se u parlamentarnoj proceduri.

Postojeća situacija potvrđuje potrebu za pregovaranjem i pronalaženjem kompromisnih rješenja, te većim stupnjem koordinacije između Predsjedništva BiH i Vijeća ministara.

Dnevni List: Na političkoj sceni u BiH, barem kada su u pitanju razgovori oko Ustava, nekako vlada zatišje. Neki analitičari tvrde da je to zbog toga što se čeka rasplet pitanja Kosova. Silajdžić je čak i poručio da nema smisla sudjelovati na sastancima prije nego što se riješi problem te pokrajine. Je li po Vama možda i bolje malo pričekati pa da više onda i ne postoji ta usporedba Kosova i BiH?

Miroslav Lajčák: Ukoliko je točno da postoji zatišje kako vi kažete, onda nadajmo se da je to znak da su politički lideri u Bosni i Hercegovini ozbiljno pristupili izradi svojih prijedloga o reformi Ustava jer to zaista jeste veoma važno pitanje.

Glede statusa Kosova: Na psihološkoj razini Kosovo će imati utjecaja na atmosferu, i to ne samo u BiH već širom regiona. S druge strane, ne postoji niti jedno pitanje vezano za budućnost BiH a koje bi ovisilo o Kosovu, i BiH nije talac Kosova. Bilo kakvi vještački pokušaji da se budućnost Kosova dovede u vezu sa budućnošću Bosne i Hercegovine moraju biti odbačeni. BiH pred sobom ima vlastite izazove i probleme, i u isto vrijeme BiH u svojim rukama drži ključ za rješenje vlastitih problema.

Dnevni List: U medijima se pojavila špekulacija o « radikalnim mjerama » koje namjerava poduzeti Vijeće za implementaciju mira. Ima li takvih naznaka i hoće li u tom «oštrom» ozračju proteći i razgovori sa liderima političkih stranaka u Bruxellesu?

Miroslav Lajčák: Medijske špekulacije, ako postoje, su za sada samo to. Ono što je sigurno jeste da će se Vijeće za provedbu mira sastati 26. i 27. veljače u Briselu i da će svakako, cjelokupna situacija u Bosni i Hercegovini biti analizirana na tom sastanku. Kakve zaključke će Vijeće donijeti, ostaje da se vidi.

Dnevni List: Zabrinjavajuće su i informacije kako zakonski okvir o reformi policije neće biti gotov do konca veljače. Vjerujete li da ćemo taj dokument ipak dobiti u roku?

Miroslav Lajčák: Očekujem od radne skupine da usuglasi nacrt zakona u kojem će biti ispoštovane obveze koje je šest stranačkih lidera preuzelo Mostarskom deklaracijom, te kasnijim sporazumom u Laktašima. Kada je Vijeće ministara formiralo radnu skupinu, utvrdili su rok do 15. veljače.

Ako politički lideri BiH zaista žele da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju bude potpisan u prvoj polovici ove godine, znaju šta im je činiti. Naravno, Europska unija je tu da podrži ostvarivanje napretka u realizaciji programa reformi.

Dnevni List: Nemoguće je postavljati Vam pitanja a ne spomenuti Milorada Dodika. On Vas gotovo svakodnevno «okrzne» i prozove. Ponekad imamo dojam kao da je frustriran Vašom pojavom pa da Vas čak možda i mrzi. Kakav je Vaš dojam?

Miroslav Lajčák: Dobro je poznata činjenica da premijer Dodik želi da OHR čim prije napusti BiH, te u tom svjetlu treba i promatrati neke njegove izjave. Ne mislim da su ta, kako vi kažete prozivanja, usmjerena na mene osobno, već na instituciju koju predstavljam.

Dnevni List: Možete li prokomentirati Dodikove ocjene da ste svojim odlukama doveli BiH u kaotično stanje i da trebate napustiti BiH?

Miroslav Lajčák: Mislim da je svima jasno da je politička kriza do koje je došlo krajem prošle godine vještačko stvorena jer je to odgovaralo nekim domaćim političarima, a ne mojim odlukama. Dokaz toga je brzina kojom je ista kriza okončana.

Međutim, činjenica da se takvo ozračje moglo stvoriti daje međunarodnoj zajednici razlog za razmišljanje. Srećom, niti premijer Dodik niti bilo tko od političara u BiH ne odlučuje o tome koliko će dugo OHR ostati u BiH. O završetku mandata OHR-a, pa tako i visokog predstavnika, odlučuje Vijeće za provedbu mira.

Ali isto tako hoću da naglasim da međunarodna zajednica nije za to da OHR u BiH ostane beskonačno dugo. Kada međunarodna zajednica bude sigurna da OHR nije potreban Bosni i Hercegovini, onda niko neće nepotrebno držati ni visokog predstavnika ni njegove ovlasti.

Dnevni List: Slažete li se s Dodikom da je Vojska BiH «karikatura» vi da je treba ukinuti?

Miroslav Lajčák: Ne slažem se. Dok svako ima pravo na svoje mišljenje, činjenica je da bh. demineri u Iraku predstavljaju BiH na najpozitivniji način.

Međutim, ukoliko postoje argumenti za takav stav – a ja ih još nisam čuo – onda oni postoje zato što oni koji su dogovorili ovu reformu sada koče njenu provedbu. Ovdje posebno mislim na rješenje za vojnu imovinu. Proces prijenosa vojne imovine, koji su u srpnju 2007. godine usuglasili državni i entitetski premijeri, mora biti realiziran.

Očekujem od svih lidera u BiH da ispoštuju svoje obveze kako bi omogućili da nastavak reforme obrane bude proveden bez odlaganja.

Dnevni List: Nedavno ste razgovarali sa entitetskim premijerima. Kako ocjenjujete njihov rad i što Vam je pisao ministar Hećo?

Miroslav Lajčák: U ovom trenutku mislim da najviše pozornosti moraju posvetiti zabrinjavajućem rastu cijena jer je to ono što veoma zabrinjava građane. U osnovi, rast cijena je rezultat viših cijena na svjetskom tržištu, ali činjenica da se BiH uglavnom oslanja na uvoz znači da je više pogođena od ostalih. Mnogo toga se može uraditi da se ova situacija popravi. BiH ima strategiju za ekonomsku reformu a to je Akcioni plan koji je usvojen još 16. listopada 2007. godine. Svi su ga podržali, i sada i međunarodna zajednica i javnost u BiH očekuju da ispune to što su potpisali. Do sada nisu mnogo uradili.

Glede skandala u svezi s imenovanjem članova Nadzornog odbora Elektroprivrede BiH i procesom odabira strateških partnera, o kojem se tijekom proteklih deset dana mnogo govorilo u medijima, mogu reći sljedeće: ovoga tjedna sam odgovorio ministru Heći na njegov dopis kako bih izrazio zabrinutost zbog političkih nesuglasica i mogućih posljedica koje bi ovo moglo imati na reformu elektroenergetskog sektora. OHR će nastaviti pružati potporu procesu reforme elektroenergetskog sektora, ali osnovna odgovornost za njegovu provedbu je u rukama organa vlasti BiH.

Dnevni List: Skoro će godina Vašeg mandata želimo čuti vaš dojam, mogu li se domaći lideri uopće oko bitnih stvari dogovoriti?

Miroslav Lajčák: Tu sam tek nepunih sedam mjeseci ali u tom periodu svjedočio sam širokoj paleti BiH politike. Ohrabrujuće je da su u zadnjih nekoliko mjeseci politički lideri pokazali da mogu naći kompromis i da su spremni za dogovor. Nadam se da će tako i ostati, jer u ovoj godini BiH čeka još puno posla ako želi konačno potpisati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Dnevni List: Sve češće se u razgovorima stranih diplomata, primjerice Ruskog veleposlanika, čuje razmišljanje kako bi Europa trebala ubrzano primiti BiH u svoju obitelj pa da onda zajedno otklanja nedostatke i ispunjava standarde. Što o tome mislite?

Miroslav Lajčák: Osobno smatram da zemlje zapadnog Balkana moraju imati europsku perspektivu i da bi EU prema ovim državama, tako i BiH, trebala biti što susretljivija. Europska unija mora biti realna u svojim zahtjevima, ne bi trebala davati nerealne zahtjeve koji se ne mogu ispuniti i koji zato samo obeshrabruju. S druge strane, napredak prema Uniji se mora i zaslužiti. Perspektiva EU nikome nije poklonjena. EU treba da motivira, a države u ovom regionu moraju da zasluže pomak naprijed.

Početak ovog tjedna sam bio u Briselu, gdje sam održao niz sastanaka, uključujući i one sa Javierom Solanom. Poruka koju sam dobio je pozitivna: Europska unija već razmatra moguće datume kada bi mogao biti potpisan sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa BiH. U isto vrijeme, BiH mora pokazati da je to ono što odista želi tako što će uraditi svoju zadaću, a najvažnije pitanje u tom smislu je reforma policije.